

Omaishoitajaliitto ja Pirkanmaan alueen omaishoitajayhdistykset

Kannanotto

Toimeksiantosopimuksella järjestettävien omaishoitajien lakisääteisten vapaiden asiakasmaksut siirryttäessä hyvinvointialueelle

Omaishoitosopimuksen kunnan/hyvinvointialueen kanssa tehneillä omaishoitajilla on oikeus 2–3 vapaapäivään kuukaudessa. Kunnalla/hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää lakisääteisen vapaan aikainen hoito ja oikeus periä omaishoidettavalta siitä asiakasmaksuna 11,60 euroa vuorokaudessa. Vapaan aikainen hoiva voidaan järjestää mm. hoivayksikössä, perhehoidossa tai toimeksiantosopimuksella hoidettavan kotona.

Sijaishoito toimeksiantosopimuksella on edullisin tapa järjestää omaishoitajan lakisääteinen vapaa, koska siitä ei synny suuria järjestämis- ja hallintokustannuksia kunnalle/hyvinvointialueelle. PirSOTEn uusissa toimintaohjeissa korvaus vuorokauden kestävästä hoivasta sijaishoitajalle on 70,52–86,81 € /vrk bruttona vuodesta 2023 alkaen. Vaihtoehtoiskustannuksena tehostettu palveluasuminen maksaa 172 € /vrk.

Toimeksiantosopimuksellisesta sijaishoidosta on laskutettu hoidettavaa aiemmin vain yksittäisissä kunnissa Pirkanmaalla. Uusissa omaishoidon toimintaohjeissa asiakasmaksu on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2023 alusta. Monet toimeksiantoisella sijaisomaishoidolla vapaan järjestävät omaishoitoperheet pitävät muutosta epäoikeudenmukaisena ja kohtuuttomana. Käytäntö on maanlaajuisestikin harvinainen.

Omaishoitajaliitto ja Pirkanmaalla toimivat omaishoitajayhdistykset esittävät, että omaishoidettavalta ei pidä periä asiakasmaksua sijaishoidon ajalta, koska

1. omaishoitoperhe hankkii itse sijaisen, joka on sukulainen tai ystävä, ja joka tulee omaishoitoperheen kotiin,
2. omaishoidettava vastaa sijaishoidon aikana omista ja usein myös sijaishoitajan ateriat- ja muista ylläpitokustannuksista. Hoivayksikössä tai perhehoidossa ateriat ja ylläpito kuuluvat palveluun
3. ei ole mitään sijaispankkia eikä käytetä raskaampia ja kalliimpia hoivajärjestelyitä vapaan järjestymiseksi omaishoitajalle.

Omaishoitoperheen maksettavaksi voivat tulla myös sijaishoitajan matkakulut, jos hyvinvointialue ei niitä korvaa. Kuntainfossa 6/2016 todetaan palkkion lisäksi sijaisomaishoitajalle korvattavat kustannukset kuten matkakulut. PirSOTEn uusissa toimintaohjeissa asiaa ei mainita. Monelle omaishoitoperheelle kokonaiskustannukset nousevat niin suuriksi, että ne estävät vapaapäivien käytön.

Sijaishoitomallin käyttö on nopeasti lisääntynyt (OMPE-kysely 2018, THL). Vuonna 2017 noin viidesosa omaishoitajien vapaista toteutui sijaisomaishoitajärjestelyin. Omaishoitajaliitto ja Pirkanmaan alueen omaishoitajayhdistykset korostavat, että asiakasmaksu uhkaa halukkuutta ratkaista omaishoidon vapaajärjestelyt sijaisomaishoidon avulla. Mielestämme juuri tähän hyvinvointialueelle edulliseen ja ketterään sekä omaishoitajien ja hoidettavien henkilöiden laadukkaaksi kokemaan malliin kannattaa panostaa ja sitä edelleen kehittää.

Pyydämme tekemään PirSOTEssa vaikuttavuusarviointia asiakasmaksun vaikutuksista. Kysymme myös, miten PirSOTE selviytyy hoivavastuusta, jos omaishoitoperheet siirtyvät käyttämään raskaampia vapaapäivien järjestämismalleja?

Tampereella 6.4.2022

Tuija Seppänen

Tuija Seppänen, puheenjohtaja
Tampereen Seudun Omaishoitajat ry

Pia Järnstedt

Pia Järnstedt, aluevastaava
Omaishoitajaliitto ry

ANNELI HUMALA

Anneli Humala, puheenjohtaja
Parkanon seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry

PAULA ALMQVIST

Paula Almqvist, puheenjohtaja
Ruoveden Omaishoitajat ja Läheiset ry

Aarre Alanen

Aarre Alanen, puheenjohtaja
Pirkanmaan Omaishoitajat ry PIONI

Parkanon seudun
Omaishoitajat ja
Läheiset ry

Ruoveden
Omaishoitajat
ja Läheiset ry

